

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХХ, БРОЙ 9

СОФИЯ, 1-15 МАЙ 2019 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

www.facebook.com/Synodalpress/

Юбилей

1100 г. от основаването на Зографския манастир „Св. вмчк Георги Победоносец“

стр. 3

Църковен календар

Делото на светите братя Кирил и Методий и традициите на българската култура

стр. 1, 6-7

Из живота на Църквата

• Прием в Синодната палата на папа Франциск

• Официални слова

стр. 1, 4-5

Християнски светини

Къде се намират мощите на св. Елена

In memoriam

Мисли на стареца Емилиан Симонопетритски

стр. 8

Пасхална патриаршеска св. Литургия

„Пребъдвайки неизменно в тази радост и в това истинско Тържество на тържествата, днес ние отново ликуваме и заедно с цялата Църква и цялото творение пеем победната

песен: „Христос възкръсна от мъртвите, със смъртта Си смъртта потъпка и на тия, които са в гробовете, живот дарува!“ (Тропар на Пасха), каза в словото си патриарх Неофит към сто-

тиците православни християни, събрали се във и пред Патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски“ за пасхалното патриаршеско богослужение.

В полунощ Негово Светейшество тържествено възвести Христовото Възкресение и прочете полагащото се евангелско четиво, което говори за радостта и удивлението на жените, отишли рано да помажат тялото на възкръсналия Спасител. Светейшият патриарх се обърна към християните и с отеческо слово, в което каза:

На стр. 2

Добре дошли в земите, носителки на наследството на св. равноапостолни Кирил и Методий!

Негово Светейшество Българският патриарх Неофит и митрополитите от Св. Синод на БПЦ-БП приеха в Синодната палата на 5 май Негово Светейшество папа Франциск. Срещата се състоя в рамките на официалната визита на папа Франциск в България по покана на държавната власт. По време на срещата двете страни си размениха официални приветствия и подаръци (публикуваме пълния текст на славата на патриарх Неофит и папа Франциск на стр. 4-5).

В официалната среща участие взеха Техни Високопреосвященства Плевенски митрополит Игна-

тий, Ловчански митрополит Гавриил, Пловдивски митрополит Николай, Западно-венски митрополит Игна-

На стр. 4

ЮБИЛЕЙ

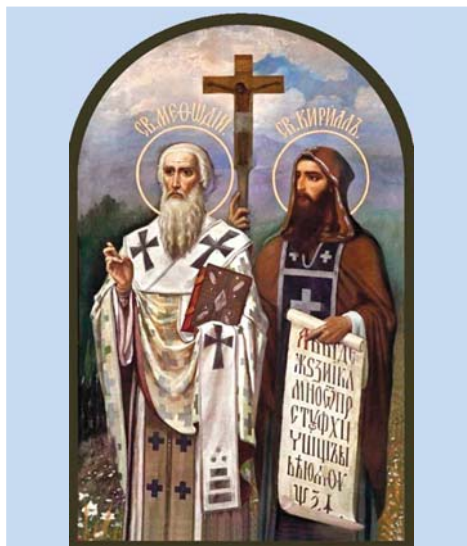
Делото на светите братя Кирил и Методий и традициите на българската култура

1150 години от Успението на св. Константин-Кирил Философ (14 февруари 869 г.)

Светите братя Кирил и Методий и техните ученици в България завещават на своите последователи едно велико културно наследство, което придава духовен облик както на църковната мисия сред нашия и другите славянски народи, така и на характера на самата българска култура. Това първосветителско дело на равноапостолните Солунски братя се корени в техния мисионерски подвиг, чрез който те просветиха славянските народи със светлината на Евангелието и ги приобщиха към Словото на Христовата истина, като създадоха християнска писменост на роден и разбираем език. Това велико църковно и първоучителско дело е решаващо за въвеждането и укрепването на православните славянски народи във вярата и е определящо, от гледна точка на Църквата, за спасението на душите на вярващите.

Благовестие и книжовност в делото на светите братя Кирил и Методий

На първо място чрез извършения подвиг на превода на Священото Писание и богослужебната църковна книжнина на старобългарски и славянски език равноапостолните просветители утвърждават правото да се използва разбираем за новопокръстените славянски народи език и да се въведе в християнското просвещение

и богослужение един изцяло нов за тогавашното време официален църковен и литургичен език. С навлизането на славянските народи в лоното на Христовата църква и с процеса на духовното им приобщаване към вярата възниква закономерно въпросът за богослужебния език, който следва да се употребява в християнската проповед и църковното богослужение сред общностите на новопокръстените славяни.

Въпросът за статута на славянския език в Кирило-Методиевото дело не се изчерпва само с неговите литургични аспекти, но той има и по-широко духовно-просветно и културно измерение и значение. В противовес на утвърждаващите се в някои църковни среди на тогавашна Западна Европа схващания на т.нар. „трисъзичници“, светите братя защитават духа на своята християнска просветителска мисия сред славяните, като създават една изцяло нова християнска книжовна култура и поставят началото на един изцяло нов литературен и богослужебен език.

Християнската културна концепция, към която се придържат светите братя Кирил и Методий в своята евангелизаторска и просветна мисия, разглежда писмеността и духовната просвета на ума като неразривно свързани с вярата и спасението на душата.

На стр. 6

ХРОНИКА

От България

Пасхална патриаршеска св. Литургия

От стр. 1

„Бедно е човешкото слово и не са достатъчни думите, които да изразим пълнотата на тази радост, която ни изпълва в деня на Възкресението. Недостъпното за ума обаче е открито за човешкото сърце, което и днес, тържествувайки, ликува.

От този непресъхващ божествен Извор черпим и ние днес, и прославяме Подателя на живота, Който тридневен възкръсна от мъртвите, посрами цялата сила на злото и ни посочи пътя на вечния живот. Нека следваме този път, защото в неговия край ни очакват радостта от срещата ни с Христос и венецът на живота, който „Господ е обещал на ония, които Го обичат“

(Иак. 1:12).

Благодатта и мирът на Възкръсналия от мъртвите Господ и Спасителят Иисус Христос и общението в Светия Дух да бъдат с всички нас!“, завърши патриарх Неофит.

На пасхалната богослужба заедно с патриарха бяха Мелнишкият епископ Герасим, главен секретар на Св. Синод, Белоградчишкият епископ Поликарп, викарий на Софийския митрополит, архим. Василий, протосингел на Софийска св. митрополия, ставр. ик. Ангел Ангелов, духовен надзорник на Софийска св. митрополия, ик. Николай Георгиев, началник-отдел „Връзки с обществеността“ при Св. Синод, ставр. ик. Костадин Гаврилов и

прот. Антоний Милушев, свещеник Костадин Трнев, протодяконите Иван Петков и Александър Нешев, йеродякон Вартоломей, дякон Иван Иванов и дякон Деян Коруноски.

Официални гости на пасхалното богослужение бяха президентът на Р България Румен Радев, НВ Симеон II Саксбургготски, директорът на дирекцията „Вероизповедания“ кам МСГ-н Емил Велинов и др.

В края на пасхалната св. Литургия десетки православни християни приеха Тялото и Кръвта Христови. Богослужението завърши с многолетствие и гръмкия възглас: „Христос воскрес! – Воистину воскрес!“

Ангел КАРАДАКОВ

Благодатният огън от Гроба Господен бе донесен с правителствения самолет на летище „София“, откъдето бе пренесен в параклиса на Синодната палата, столичните храмове и епархиите на БПЦ.

По решение на Св. Синод църковната делегация бе оглавявана от Негово Високопреосвещенство Старозагорски митрополит Кириан. По инициатива на премиера Бойко Борисов, тази година към

българската църковно-държавна делегация се присъедини и архиепископ от Македонската православна църква в лицето на Стобийски еп. Яков, викарий на Струмишкия митрополит.

Честване на св. цар Борис Покръстител

На 2 май Църквата отбелязва паметта на св. цар Борис-Михаил Покръстител.

Негово Високопреосвещенство Варненски и Великопреславски митрополит Йоан възглави св. св. Литургия във варненския храм, посветен на светия благоверен цар Борис-Михаил Покръстител български. Заедно с архиепископа съслужиха отците при храма ставр. ик. Добромир Георгиев – председател на църковното настоятелство при храма, протойерей Георги Фотакчиев и протойерей Ясен Керчев, както и митрополитският дякон Любомир Георгиев.

Негово Високопреосвещенство се обърна към множеството енорияши с радостния поздрав „Христос воскрес“. Като изтък-

на, че богослуженията за този ден сравняват свети цар Борис с император Константин Велики и че е наречен Втори Константин, дал свобода на светото Православие, митрополит Йоан отбелязва: „Така и свети цар Борис, терзан от различни идеи, привикван в различни пътища, все пак това историята ясно го очертава, но той решава и приема християнската вяра от Византия, което е едно епохално дело. Вече повече от 1150 години ние имаме свето Православие в нашите земи, ние сме православни християни. И той е нашият покръстител, което е много важно, като личност, като дейност, като живот, като полагане устои духовни на българската нация, като даване път на свето Ки-

рило-Методиевия ученически кръг въобще, като приемането им в нашите земи“.

Негово Преосвещенство Мелнишки епископ Герасим, главен секретар на Св. Синод и председател на църковното настоятелство при Патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски“, възглави празничната св. Литургия по повод празника на южния храмове престол, който носи името на светия благоверен цар Борис Покръстител. Заедно с еп. Герасим съслужиха ректорът на Софийската духовна семинария архим. Пахомий и храмовото духовенство – ставр. ик. Костадин Гаврилов и прот. Антоний Милушев, протодякон Иван Петков и дякон Слави Спасов.

Проповед за празника прочете отец Костадин Гаврилов.

В същия ден храмове празник чества и Синодният параклис „Св. цар Борис Покръстител“, където светата Литургия бе отслужена от свещ. Добрин Христов, началник-отдел „Пласмент“ при Св. Синод.

На службата присъстваха синодни служители и миряни от столицата.

Тържествен молебен по повод Герзювген

По повод празника на св. Георги Победоносец и Деня на храбростта и Българската армия на 6 май бе отслужен молебен пред Патриаршеската катедрала храм-паметник „Св. Александър Невски“ при молитвено участие на Негово Светейшество Българския патриарх Неофит.

Тържественото последование извърши Негово Преосвещенство Мелнишки епископ Герасим, главен секретар на Св. Синод, заедно със свещенослужителите от катедралата и столичния храм „Св. София“.

На площада пред Патриаршеската катедрала бяха строени представителни части от всички войски на Българската армия, носейки със себе си трибагреника и бойните знамена светини.

На тържествения молебен присъства президентът на страната и върховен главнокомандващ на Българската армия Румен Радев, председателят на Народно събрание Цвета Караянчева, заместник министър-председателят и министър

на отбраната Красимир Каракачанов, началникът на отбраната генерал-лейтенант Андрей Боцев, НВ Симеон II Саксбургготски, офицери, депутати, чуждестранни военни аташета и дипломати.

След молитвено последование Мелнишкият епископ Герасим поръси със светена вода знамената и представителните воински части на Българската армия.

Празникът продължи с поднасяне на венци и цветя пред паметника на Незнайния воин и военен парад на столичния площад „Княз Александър I“.

ЦВ

Тържествено бе отбелязана паметта на св. Новоселски мъченици в Априлци

На 9 май тази година, за девети път след канонизацията на св. Новоселски мъченици от Св. Синод на БПЦ през 2011 г., бе тържествено отбелязана тяхната памет.

За празника в Новоселския манастир „Св. Троица“ света Литургия отслужи Негово Високопреосвещенство Ловчански митрополит Гавриил. На архиепископа съслужиха архим. Викентий, ст. ик. Марин Божков, архиепископски наместник на Троянска духовна околия, прот. Роман Рачев, игумен на светата обител, и дякон Мартин Йотов.

След богослужението празникът продължи с литийно шествие с иконата на св. Новоселски мъченици към центъра на гр. Априлци, където бе отслужен молебен.

В словото си митрополит Гавриил разказа за героизма на въстаниците по време на Априлското въстание в Ново село през 1876 г. и за подвига на мъчениците от Новоселския манастир – двама свещеници, седем монахини и една мирянка. Те са се молили за спасението на своите души и на християните в Ново село и България, както и за свободата на своята родина, за да могат християните в България свободно да изповядват православната вяра и да не бъдат при-

нуждавани по най-жестоки и най-различни измислени начини да се отречат от православната християнска вяра. Те с голямо усърдие и старание са помагали на въстаниците, приготвяйки за тях храна, топли дрехи и подслон, като увенчали своя подвиг с мъченическа смърт. Светите им мощи са доказателство за това, че Господ ги е прославил на Небесата.

В молитвата към светите Новоселски мъченици по време на молебна бе изпросена тяхната благодатна помощ пред Божия престол за нас, грешните, тук на земята, та да подражаваме на тяхната вяроност на Господ, Св. Църква и нашия народ.

Владиката раздаде иконки с изображението на Възкресение Христово и поръси със светена вода присъстващите на празника.

Ловчанска митрополия

† IN MEMORIAM

На 9 май на 85-годишна възраст почина старецът архимандрит ЕМИЛИАН (в мире Александрос Вафидис), игумен на светогорския манастир „Силонопетра“

Роден в Никея през 1934 г. Постриган за монах през 1960 г. в манастира „Дусику“. През 1961 г. вече е йеромонах, духовник и игумен на манастира „Преображение Господне“ (Големия Метеор).

През 1973 г. цялото братство се премества в манастира „Силонопетра“ (Света Гора), а старецът Емилиан е избран за игумен, какъвто остава до 2000 г., когато поради болест се оттегля в метоха „Благовещение Богородично“ (Ормилія), където ще бъде отслужено и опелото му. Старецът е познат на българските читатели с книгите си „Усещане за Бога“, „За надеждата в Бога“ и др.

1100 г. от основаването на Зографския манастир „Св. вмчк Георги-Победоносец“

На 6 май – деня, в който се почита паметта на светеца-покровител на българския Зографски манастир на Света гора Атонска „Св. вмчк Георги-Победоносец“ – се навършват 1100 години от основаването на обителта.

Според средновековен хрисовул през 919 г. трима братя от тогавашната българска столица Охрид построили три стълпа, за да се подвизават в монашеско уединение, а около тях скоро се събрали други българи, готови да се подвизават за прослава на Божието име.

Братята не знаели когото от Божиите угодници да призват за закрилник на обителта. Затова приготвили дъска, на която да нарисуват икона на светеца, поставили я в построената малка църква и започнали усилено да се молят Бог да им открие кой ще е той. На сутринта отключили църквата и видели върху пригответената дъска изображението на св. Георги-Победоносец, което се било пренесло по чудесен начин от храмовата икона на Фануилския манастир, посветен на същия светия, в древния палестински град Лида. Тамашното братство било поразено от изчезването на изображението, но скоро сам св. Георги открил на светия игумен Евстратий, че има нов дом на Света гора и че той ще се нарича „Зограф“ поради чудото с пренасянето на изображението.

Братството на Фануилския манастир напуснало своя манастир и се заселило в новооснованата обител, а за пръв игумен бил избран Евстратий.

Вестта за чудото се разнесла и скоро в „Зограф“ дошъл епископът на Верия. Той се присмлял на братята и отрекъл да е станало чудо с пренасянето на изображението, като дори си позволил да почука с пръст върху светия образ. Пръстът му обаче влязъл в иконата и не могъл да излезе от там, ма-

кар епископът да се борил с часове и да призовавал монасите да разсекат иконата, за да го спасят. Те, естествено, не се съгласили. Епископът разбрал обидата, която поради самонадеяност и тщеславие нанесъл на Божия угодник. Съзли на дълбоко разкаяние оросили иконата, а сам епископът заспал уморен от преживяното. В съня му се явил свети Георги и му рекъл: „Заради разкаянието ти прощavam, но заради това, че ти като епископ не само не укрепаваш вярата в Божиите чудеса, а им се подиграваш, пръстът ти ще остане за винаги в иконата!“

Епископът се събудил и с викове призовавал монасите да му отрежат пръста за свидетелство на великото чудо, свързано с основаването на славяно-българския манастир. Това необикновено свидетелство и до днес се вижда на иконата върху лицето на светеца.

На 5 май тази година Зографската обител получи голям подарък чрез ежегодното посещение на Видинския митрополит на Българската православна църква Негово Високопреосвещенство Даниил и игумена на руския манастир на Света гора Негово Високопреподобие Евлогий. От страна на светските власти висока чест на тържеството оказаха с посещението си Техни превъзходителства гражданският губернатор на Света гора Константинос Димчас и генералният консул на Ре-

публика България в Солун Владимир Писанчев.

В кратко слово по време на тържествената трапеза г-н Димчас поздрави архиепископа, архимандрит Евлогий, игумена на Зографската обител схиархимандрит Амвросий, г-н Писанчев, като представител на българските власти, представителите на другите светогорски манастири и дошлите за празника духовници и поклонници от България и други православни страни. В словото си Негово превъзходителство подчерта, че въпреки националните различия, събрали се за този голям християнски празник представляват единството на Божия народ.

Всенощното бденине започна в 20 ч. българско време и продължи до 8 ч. сутринта на следващия ден, когато физически уморените, но духовно ободрени участници в последованието на богослужбата изнесоха Аравийската чудотворна икона на св. Георги, с която се извърши традиционната за празника лития до параклиса на отсрещния скат срещу манастира.

Силното въздействие на благодатната служба се подсилваше от боговдохновеното пеене на два хора на двете певници в съборния храм – един гръцки, съставен от монаси от различни обители, сред които Симонопетра, Ксиропотам, Вагопед и други скитове и келии, както и български, ръководен от

дългогодишния опитен църковно-музикален педагог, псалт, богослов и църковен деятел Андрей Касабов.

Въпреки лошото време на 5 май, когато поради силно морско вълнение бяха отменени курсовете на светогорския морски транспорт, в манастира се събраха, с цената на тежки изпитания по придвижването, около 500 гости. Всички без изключение изразяваха радостта си от необикновената награда, в каквато се превърна празникът на светия великомъченик Георги.

В проповед на прочалната трапеза Негово Високопреосвещенство Даниил посочи трудните времена за светото Православие, в които живеем – времена на узаконяване на греха под предлог на застъпничество за „демократични права“, на фанатичен тероризъм, чиято пряка и далечна цел е да се навреди на Църквата, времена, в които да си православен християнин само по себе си е подвиг.

В тези времена Зографският манастир остава един остров на православната съвест, поставена на изпитанието да бъде нападана от чужди и свои, но съвест изключително нужна за православна България и целия православен свят. Слава на Бога за всичко!

Свети великомъчениче Георгие, моли Бога за нас!

Текст и снимки:
Зографска св. обител

НАУЧЕН ФОРУМ

В София се проведе Международна научна конференция по повод 1000 години от учредяването на Българската автокефална архиепископия в Охрид.

Тя бе открита на 10 май с трисагий в памет на всички митрополити, архиепископи, епископи, екзарсите български и светейшите патриарси, положили труда си и дали живота си за делото на проповедта и въздигането на съвременната Българската православна църква. С благословението на Българския патриарх Неофит чинопоследованието бе отслужено от Негово Преосвещенство Мелнишки еп. Герасим, който пожела успешно провеждане на научното събитие.

Организатори на конференцията са Катедра „Историческо и систематическо богословие“ при Богословския факултет и Историческият факултет при СУ „Св. Климент Охридски“ и Македонският научен институт. Тя се провежда в рамките на традиционните Майски дни на културата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и в нея вземат участие учени от България, Гърция, Сърбия и Северна Македония.

Конкурс, посветен на св. Софроний Врачански

С благословието на Врачанския митрополит Григорий в епархията се обявява Конкурс за литература и изобразително изкуство на тема „Св. Софроний Врачански – ярък духовен пример от миналото към настоящето и бъдещето“. Той е посветен на 280-годишнината от рождението на небесния покровител на Врачанската епархия, 225-ата годишнина от ръкоположението му за епископ и 55-годишнината от канонизацията му за светец, които се изпълват през настоящата година. Творческият конкурс е иницииран от Врачанската света митрополия, съвместно с Областната администрация – Враца и Регионалното управление на образованието – Враца. В него могат да участват деца и ученици от Врачанската епархия на възраст от 5 до 19 години.

Целта на конкурса е чрез припомняне делата на една от личностите, които възраждат и укрепват България като държава на духа, вниманието на децата да се насочи към истинските духовни ценности и непреходни християнски добродетели, които ще ги облагодарят, извисят и утвърдят в любовта към Бога и ближния.

Участниците могат да творят в следните раздели:
1-ви раздел: Изобразително изкуство
Жанров обхват: иконопис; живопис; графика.
Формат, материали и техника: по избор.
Конкурсът се провежда в четири възрастови групи:
Първа възрастова група: 5 и 6-годишни деца от подготвителните групи на детските градини;
Втора възрастова група: 1 – 4 клас;
Трета възрастова група: 5 – 7 клас;
Четвърта възрастова група: 8 – 12 клас.
2-ри раздел: Литература
Жанров обхват: поезия; проза (разказ или есе)
Конкурсът се провежда в две възрастови групи:
Първа възрастова група: 5 – 7 клас;
Втора възрастова група: 8 – 12 клас.
Всеки участник може да участва и в двата раздела с по едно авторско произведение, специално създадено за конкурса.

Всяка конкурсна творба трябва да съдържа следната информация:

- 1) Трите имена на участника; възраст
- 2) Клас, училище, школа
- 3) Точен адрес и телефон за връзка с родител или ръководител.

Срок на изпращане на творбите: 1 септември 2019 г.
Адрес на изпращане на творбите: гр. Враца, ул. „Христо Ботев“ № 4, Врачанска света митрополия или на e-mail: mitropolia.vraca@gmail.com

За контакти: ставрофорен иконом Николай Костадинов – тел.: 0879-80-30-25

Оценяване: Комисията по оценяването в двата раздела се определят от организаторите на конкурса.

Награждаване:
В двата раздела се награждават 1-во, 2-ро и 3-то място с грамоти и предметни награди.

На всички участници в конкурса желаем творчески ентузиазъм, вдъхновение и Божие благословение!

Врачанска митрополия

Делото на светите братя Кирил и Методий и традициите на българската култура

От стр. 1

За тях писмеността е оръжие на вярата, а не привилегия на избран културен кръг или ограничен аристократичен елит.

За двамата равноапостолни просветители и техните духовни ученици писмеността и писменото слово е Божие благословение и Божий дар – духовно благо и достойние за всеки вярващ, просветен чрез светото кръщение и получил духовното озарение в Христа. Способността да се чете и познава писаното слово, което носи Христовата истината, е средство за укрепване във вярата и утвърждаване на богопросветените души в спасението, а не въпрос на достъп до науката или право на грамотност, каквито през Средновековието на Запад и във Византия притежавали ограничен кръг хора.

Същата концепция за духовната култура на новопосветените в християнската вяра българи откриваме у еп. Константин Преславски и в богословските принципи и просветната програма на Преславската школа. Според него „без писаното слово душите на вярващите са голи и по-уязвими за изкушенията на врага на човешкото спасение“, а от решаващо значение за духовното просвещение и спасение е „благодатният дъжд на буквите“, който се изсипва върху душите на вярващите.

Епохалното дело на св. Константин-Кирил Философ

Възпитан във високите интелектуални и духовни традиции на тогавашната дворцова Магнаурска школа в Константинопол, сам заемал преподавателската катедра по философия в нея и въздигнал на завидна висота християнските богословски и философски концепции на своето време, св. Константин-Кирил Философ изгражда едно разбиране за тяхната и неразривна вътрешна свързаност между благодатната светлина на вярата и просвещението на ума в душата на вярващи християнин посредством усъвършенстване на интелектуалните способности и непрестанно четене на Словото Божие. Сам обичаш непрестанно „да беседва с книгите“, св. Константин-Кирил Философ усвоява блестящо философските науки и реторичните похвати на своето време и съумява творчески да вложи и предаде на новопосветените във вярата славянски народи върховите постижения на богословието и патристичния синтез на традицията и учението на Църквата от IX век.

Свети Константин-Кирил Философ разобличава остро желанието на триезичниците, новопокръстените славяни да останат безкнижни и непросветени със светлината на писаното слово, като недостойна за християни проява на завист. Той ясно разкрива, че това мнение стеснява богатството на духовната традиция и мисионерски практики на Църквата, утвърдени в нейното прадаие и литургична практика, и изобличава опитите да се придаде догматическа санкция на подобно мнение като еретически. Всички тези, според св. братя Кирил и Методий, които се опитват да придадат „свещен“ характер на своите частни богословски мнения за „грите свещени езика“ в Църквата и въз основа на това да възпрепятстват разпространението на славянския език за целите на духовното просвещение на новопосветените вярващи, лишават самата Църква от богатството на нейната духовна традиция и разнообразните мисионерски принципи, завещани от Христовото благовестие и Апостолското предаване.

Застъпването мисионерска позиция на светите братя в тяхното евангелизаторско дело е изключително важна за преодоляването на оформящите се средновековни тенденции към консервативен традиционализъм, който се стремят да наложат на новопокръстените славянски народи вече утвърдени и архаизирани форми на духовна култура и книжовност, без да отчитат техните изконни духовни нужди и потребности и да се съобразяват със собствените им творчески способности за обновяване на културата и създаване на нова християнска книжнина на говорим и разбираем език.

С това на свой ред се утвърждава достойнството на славянския език като цяло, и на старобългарския в частност, като книжовен език на Словото Божие, чрез който се благовестят Христовото Евангелие наред с другите книжовни езици, използвани от Църквата за литургична и духовно-просветна употреба. А по този на-

чин възниква една изцяло нова за тогавашното време книжовна култура, която обогатява християнската и европейската цивилизация, като дава своите благодатни плодове и до днес.

Тази усърдна и непреклонна полемика с догматизиращото се по това време мнение на „триезичниците“, която, според „Пространното Кирилово Житие“, св. Константин-Кирил Философ води на Запад с някои пристрастни представители на латинското духовенство, е продължена от св. Методий във Великоморавия и от учениците на двамата просветители в България, както се вижда от апологичата „За буквите“ на Черноризец Храбр.

Християнска просвета и църковна мисия на роден и разбираем език

От решаващо значение за създаване на християнска духовна култура на православното славянство е специфичната визия и разбиране за духовното просвещение на вярващите и богослужението на разбираем език в Църквата, към които се придържат самите св. просветители Кирил и Методий и техните последователи.

След разстройването на мисията на св. Методий в Моравия, когато неговите ученици били прокудени и „закопнели за България“, семената на тяхното дело намерили благоприятна почва в новопокръстената страна на свети княз Борис I-Михаил. Тук след Покръстването на българите, започнало в 865 г. и продължило като основна насока в развитието на народа и държавата, най-вече се чувствала нуждата от християнско писмено слово на роден език, от духовно просвещение и издигане на духа на вярващите чрез Словото на Христовата истина и силата на Евангелието. Духовната нива вече била разорана и подготвена от делото на българския владетел, за да даде своя обилен плод и усърдните учители във вярата поели своето служение чрез книжнината и просветата.

Българският владетел княз Борис не гледал на въпроса за Българската църква само като на проблем за статута на нейната църковна област или през призмата на спора между Римския папа и Константинополския патриарх за юрисдикцията над нейния диоцез. От гледна точка на българските интереси това бил преди всичко въпросът за съдбата на християнството сред народа и равнището на неговата духовна просвета, т.е. грижата за души на българското паство и характера на духовната култура, която да сближава и съединява народа, претворявайки го чрез Църквата като духовна институция и духовна общност в едно ново духовно и културно цяло.

Големият руски църковен историк Михаил Поснов (1873-1931) в своето забележително изследване „Исто-

рия на християнската църква (Том 2)“ посочва много ясно, че за определяне на същинския духовен характер на християнската култура на българите в нейния генезис и духовно-нравствена структура не са от основно и определящо значение толкова въпросите за каноничната юрисдикция или ориентацията по направлението Изток-Запад в тогавашния Средновековен свят и в контекста на оформящите се различия и противоречия между двата големи църковни центъра – Константинопол и Рим. Водещото и определящо за жизнеността на християнското просвещение и християнската култура на българите е преди всичко тяхната вкорененост в мисионерското, духовно-просветното и евангелизаторското дело на св. братя Кирил и Методий и техните ученици.

Това становище се споделя и от други наши и чуждестранни изследователи и учени. Според съвременния италиански славист Рикардо Пикко, например, в културно-просветното и мисионерско дело на светите братя и техните ученици в България – в Преслав и Охрид, се създават важни парадигмални образци – архетипи на християнската духовност и книжовна култура, които са определящи впоследствие векове наред в целия културен и цивилизационен кръг на Православното славянство, или т. нар. култура на Slavia Orthodoxa. Книжовността и заложените образци на християнската култура от този ранен старобългарски период са своеобразен мост между Византийската духовна традиция и нейните определящи образци за цялата културно-политическа общност в Югоизточна Европа от края на IX в. и Православното славянство на север.

Всеобща грамотност, просвета и достъп до духовните блага на културата

Както българският владетел, така и дошлите в България ученици на светите братя, съзнавали добре, че само просветената вяра е жива и действена в душите на вярващите и само такава вяра води към спасение. Докато непросветената вяра лесно се обръща в суеверие, може да се свързва със заблуди или залинява и угасва. Само върху добре образувана и просветена вяра може да се надграждат в душите на вярващите християнските добродетели, които да дават своя благодатен плод на добротворство и човеколюбие. Само по този път на духовно просвещение и всеобща просвета сред българите можело да се изведат страната и народът от мрака на невежеството и духовната разпокъсаност и разединеност на унаследените култури и вярвания или на привнесените нови чужди обичаи и ритуали. Само единен и славянизирания църковен клир – славяноезично духовенство и единно паство, чрез разбираемо за всички християнско слово в богослужението и проповедта, могат да сплотяват духовно българското паство и да му дадат самочувствието на духовно зрял и културно независим народ, изправен пред нови творчески задачи и нова историческа мисия. На това служение е посветена цялата християнска книжовност и просвета в България след възвездането от Преславския събор на единната политика на „преложение книг“ – възприемане на старобългарския език и книжовност изцяло в богослужението на Църквата и живота на държавата. Това е и мисията на християнските книжовници от Преслав и Охрид по времето на големия културен подем и разцвет при Симеоновия „Златен век“ и през следващите столетия.

С това светите братя Кирил и Методий и техните ученици, развили безпрепятствено и осъществили в България тези духовно-просветни и мисионерски принципи на християнско просвещение, завещават на нашата духовна култура и християнска традиция една велика истина и непомръкваща идея. Истина и идея, които до голяма степен са новаторски за Средновековна Европа от тогавашния IX в. – всеобщата грамотност и демократичен достъп до високите достижения на културата за всеки и за всички. Това християнско разбиране за достойнството на човека като Божий образ (Бит. 1:26-28) и на всяко човешко същество, удостоено по силата на Божията любов и дара на спасението с призиването към просвета на своя разум и укрепване във вярата с богоозарените Христови истини чрез Словото, е в основата на разбирането за истинския път на спасението на душите в благодатното лоно на Църквата.

На стр. 7

От стр. 6

Това християнско и човеколюбиво учение за просвещението на всяка личност от Божия народ чрез силата на Словото Божие остава една от най-дълбоките истини и най-жизнени идеи в духовната традиция на нашата Българска православна църква през вековете.

На Запад подобни идеи ще се проявят по-осезателно едва през Ренесанса и ще се утвърдят чак след Реформацията през XVI в. и превода на Свещеното Писание от латински на говоримите езици. Това са идеите за всеобщата грамотност и достъпа на всички вярващи християни без ограничение до Библията чрез възможността за самостоятелно четене на свещения текст като неотменна проява на достойнството на човека, духовно просветен с истините на Словото Божие член на Църквата.

Това разбиране за духовната просвета на роден и разбираем език Българска православна църква отстоява през вековете, оставяйки ярна на заветите на своите Първоучители и този порив към знанието и просвещението тя предава на нашия народ като скъпоценно достояние на вярата и свещено наследство, с което го възпитава духовно в любов към истината и истинското знание.

Великото дело на св. братя Кирил и Методий и техните ученици в България залага в духа и традициите на българската християнска духовна култура и нравствена традиция мощни творчески и обновителни импулси. Тези изконни Кирило-Методиеви идеи и традиции задават както твърдата и неизменна основа на християнската духовна култура на българите, но също така определят и непрестанно възпроизвеждащите се и постоянно обновяващи се през вековете модели и образци на тази християнска култура като устойчива традиция и духовно предание, като духовни и свещени завети на Църквата в нейното служение.

Високите културни достижения на Златния век оставят дълбок отпечатък в духовното самосъзнание на българите и съхраняват завинаги спомена за българската самобитна духовна идентичност, който става най-сигурната преграда през вековете на чуждо политическо робство и опитите за културна асимилация и обезличаване на народа. Тази християнска духовност дава и други драгоценни плодове – плодовете на светостта – величието и силата на българските светци, от които св. Йоан Рилски (+ 946 г.) се превръща във вечен закрилник на българския народ и небесен покровител на България.

През Второто българско царство православната духовна култура у нас, основана на българската книжовност, има втория свой голям разцвет и обновление на традициите в лицето на св. патриарх Евтимий и неговата Търновска книжовна школа.

В това духовно движение на обновление на християнската култура, свързано с монашеското възраждане и духовността на исихазма през XIV в., обхванали целия Православен изток – Византия и славянския свят, България играе отново важна културна и посредническа роля.

Завръщането към изконните традиции на българската християнска духовност и обновлението, основано върху нейните автентични образци, и в частност възродения църковен култ към св. братя Кирил и Методий, и движението за всеобща духовна просвета на български език, е доминиращото направление и основната насока в културата на Българското възраждане през XVIII и XIX век. През вековете наблюдаваме един устойчив процес на непрестанно обновление на традицията в българската духовна култура – характерно за духовността на Православната църква, която е едновременно Църква на традицията, но и Църква на постоянното обновление на духовността. По този начин духът на просвещение, ученолюбие и жаждата за просвета остават винаги живи сред българите като свещено наследство и скъпо достояние на тяхната вяра, а великата мисия на истинската духовна просвета в духа на Кирило-Методиевото дело и неговото обновяващо се наследство в България поставя винаги, както и днес, пред Църквата големи отговорности и задачи в нейната постоянна спасителна мисия чрез умелото съчетаване на изконните традиции с обновлението и служението на народа в условията на съвременността. Защото само чрез продължаването и обновяването на това духовно и културно-просветно дело Църквата отстоява достойнството си на учителка на истината сред народа и запазва авторитета си сред вярващите.

Доц. д-р Костадин НУШЕВ

Празникът на св. братя Кирил и Методий в ПКСХП „Св. Александър Невски“

Празникът на светите равноапостолни Кирил и Методий бе тържествено отбелязан в Патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски“ с архиерейска св. Литургия. На 11 май храмов празник отбелязва северният престол на Патриаршеската катедрала, който носи името на светите Братя. Молитвено участие в празника взе Негово Светейшество Българският патриарх Неофит.

Тайнството Евхаристия бе възглавено от Негово Високопреосвещенство Старозагорски митрополит Киприан, който бе в съслужение с Негово Преосвещенство Мелниш-

ки епископ Герасим, главен секретар на Св. Синод, архим. Васиан, представител на Московския и на цяла Русия патриарх у нас, архим. Пахомий, ректор на Софийската духовна семинария, ик. Нелуц Опря, представител на Румънския патриарх у нас, ставр. ик. Костадин Гаврилов, ик. Димитър Стойнов, прот. Сава Кокудев, протодякон Александър Нешев, дякон Слави Спасов.

След божествената св. Литургия бе отслужен и благодарствен молебен по повод изпълването на 66 години от възстановяването на Българската патриаршия, което отбелязваме на 10 май. Молебенът бе възглавен от Старозагорски митрополит Киприан. В края на молитвения последование той прочете и слово от името на Светейшия ни патриарх.

След божествената св. Литургия бе отслужен и благодарствен молебен по повод изпълването на 66 години от възстановяването на Българската патриаршия, което отбелязваме на 10 май. Молебенът бе възглавен от Старозагорски митрополит Киприан. В края на молитвения последование той прочете и слово от името на Светейшия ни патриарх.

Празникът завърши с многолетствие за Българския патриарх Неофит, Св. Синод на БПЦ-БП, както и за всички празнуващи празника на светите равноапостолни Братя.

А. КАРАДАКОВ

† НЕОФИТ, Патриарх Български

Нека всякога Бог благоволи към Православната ни Църква

Ваше Високопреосвещенство, Ваше Преосвещенство, боголюбиви отци, обични в Господа братя и сестри,

Христос воскрес!

Пребъдвайки в преизобилната пасхална радост и в Светлината, изгряла от хладния гроб в утрото на Христовото Възкресение, и тази година в единнадесетия ден на месец май тържествено честваме паметта на светите равноапостолни Солунски братя и славянски просветители Константин-Кирил и Методий. Прославяме техния подвиг и още веднъж се прекланяме пред тяхното величаво дело, като отново благодарим на Всещедря Бог, заедно в определеното време ги е облагодатил за книжовно-просветната мисия, благодарение на която Божие слово достигна целия славянски род и светлината на Евангелието огря народи, които някога седяха „в мрак, – в страна и сянка смъртна“ (Мат. 4:16; срв. Ис. 9:1-2), но сега на разбираем език, със своя писменост познаха единствения истинен Бог. И не само Го познаха, но Го и прославиха, и продължават и до днес да Го прославят със слово, изречено на роден език, и книжнина, изписана на азбуката, изнамерена от тези истински нови Христови апостоли, които в далечното девято столетие положиха здравите основи на християнската просвета сред славянските народи.

Тяхното непреходно и епохално дело продължава да отеква през вековете и до днес, когато православ-

ната славянска писменост и култура са органична част от съвременната европейска християнска цивилизация, принасяйки във всяко време и на всяко място на своето присъствие обилни плодове, вдъхновявани от все същия Дух на Истината, Който някога вдъхнови и тях и Който живя в многобройните техни ученици, продължители на тяхната мисия и разпространители на светото Евангелие на разбираем език сред всички славянски народи.

Техни ученици, верни следовници и продължители на делото им сме и всички ние днес, които свято пазим тяхното наследство и техните завети, най-важният от които е този, че пътят на истинното богопознание, пътят на завещаната ни от нашите деди православна вяра е възможен само чрез просвета и образование, чрез всекидневни усилия за овладяване на това истинно познание, чрез устремно задълбочаване в истините на Откровението. Това ни показват и към това ни призовават светите и равноапостолни братя Константин-Кирил и Методий,

към това ни зове и цялата хилядолетна просветна и културна традиция на нашата света Православна църква и на ражданата от нея наша и всеславянска православна култура.

Възлюбени в Господа, В тези светли и празнични дни отбелязваме и едно важно и непреходно събитие от най-новата история на Православната ни църква – възстановяването на 10 май 1953 г. на нейното вековно и несправедливо отнемано през вековете патриаршеско достойнство.

Споменът за това събитие продължава и днес да ни изпълва с радост и с чувство за заслужено достойнство, и възкресява пред нас спомена за поколенията всеотдайни наши йерарси от миналото, които с много вяра в Бога и с много любов към своя православен народ успяха да извоюват отначало частичната, а след това и пълната самостоятелност на Православната ни църква, намерила своя окончателен израз във възстановяването на патриаршеското й достойнство. С особена сила и величие днес пред нас грее образът на прис-

нопамятния Светейшия наш патриарх Кирил, комуто Всеблагият Бог бе отредил да възстанови прекъсаната на два пъти линия на древните и славни патриарси на Преслав и Търновград, и който с много пастирска ревност и устрем по Божие дело в годините на служението си направи много за възкресената ни патриаршия, изграждайки я наново и издигайки неимоверно нейния вътрешен, междуцърковен и международен авторитет, предавайки ни я като наше свято наследство и вменияйки ни светия дълг свято да я пазим от вътрешни и външни опасности, от разкози и раздори, такава, каквато иска да я вижда Сам нейният единствен и вечен Глава Господ Исус Христос: „славна църква, която няма петно, или порок, – света и непорочна“ (Еф. 5:27).

Нека всякога Бог благоволи към Православната ни църква, а нас да умъдрява, за да пазим нейното богозаповядано единство и единомислие, да вървим заедно по Божия път, единни и силни във вярата и в нашата надежда, и в съзидането на Тялото Христово (Еф. 4:12).

По молитвите и небесното застъпничество на светите равноапостолни Константин-Кирил и Методий, на Пресвета Богородица и всички просияли в светостта Свои дивни угодници Господ Бог да милва и спасява всички нас и да ни укрепва с божествената Си благодат!

Христос воскрес!

За много и благословенни години!

ХРИСТИЯНСКИ СВЕТИНИ

от тях произхождали чудеса и изцеления, документирани свидетелства за които били грижливо съхранени в саркофага на светинята. При това става въпрос не за частица от мощите, а за цялото тяло на св. Елена, с изключение на кашитите, които били подарени в Константинопол и други градове на християнския свят.

Как светите мощи на св. равноапостолна царица Елена попадат в Париж
Преди това те са се съхранявали в Рим, в храма на св. мъченици Мар-

от братството на Гроба Господен. Това братство считало св. Елена за своя основателка и монахът дон Грасар дал мощите на тях. Братята осъществявали своите ежегодни събрания в църквата „Сен льо сен Жил“ в Париж и мощите на равноапостолната царица били положени там. Когато станало това предаване на мощите, те отново били освидетелствани и в раката положили документите, потвърждаващи, че именно това са мощите на св. Елена, пренесени от Рим през IX век.

По време на Парижката комуна революционерите нахлули в църквата, разбили витражите, опустошили храма и унищожили светините в него. По Божий промисъл мощите на св. Елена били запазени благодарение на един от офицерите, който заплашил, че ще стреля, ако кощунствата продължат. Комунарите си тръгнали, а мощите останали в храма.

Парижката комуна просъществувала едва няколко месеца, а после всичко се върнало по старому. Светинята останала да се съхранява в храма, но католическите забравили за тях. Днес няма нито служби, нито процесии посветени на тях, а само лично поклонение на мощите. Съгласно документите мощите без съмнение се намират в „Сен льо сен Жил“, тяхното последно отвяряне и засвидетелстване било през 1922 г., но те стоят затворени в саркофаг под сводовете на храма, без вярващите да имат достъп до тях за поклонение.

Александра КАРАМИХАЛЕВА

Къде се намират мощите на св. царица Елена

На 21 май Църквата е отредила да се чества паметта на св. император Константин и майка му, св. царица Елена, наричани „равноапостолни“ заради изключителните им заслуги за утвърждаването и разпространението на християнската вяра.

По молба на царствения си син благочестивата царица Елена заминава за Светите земи с цел да открие светия Кръст, на който бил разпнат Господ, за да бъде прославно честното дърво.

Местата в Палестина, осветени от пребиваването в плът на Господ Иисус Христос, отдавна вече били осквернени и опустошени. Поради ненавист към християните езичниците се постарали да заличат и самия спомен за тях. Пещерата на Гроба Господен – най-скъпото място за всеки християнин – била засипана със смет. Нещо повече, като насмешка над „Разпнатия Бог“ и Неговите почитатели, върху самата пещера на хълма Голгота било построено капище на „сладострастния демон на любовта“ (Венера).

По указание на царица Елена идолските капища, издигнати на свещени за християните места, били разрушени и на тяхно място били построени свети храмове. Така по заповед и със средства на царица Елена били построени няколко храма: над пещерата на Рождество Христово във Витлеем; на Елеонската планина – мястото на Възнесението Господне; при Гетсимания, където е мястото на успението на Пресвета Богородица; до Мамврийския дъб – там, където Бог се явил на Авраам; на планината Синай и др.

Тези заслуги на царица Елена към светата Църква са общоизвестен факт, но малцина знаят каква е съдбата и къде се намират днес светите мощи на равноапостолната царица. А истината е, че вместо да се радват на полагащата им се почит, днес нейните мощи тънат в забрава в един неоглям храм в центъра на френската столица Париж. И случайно или не, мощите на тази, която разрушава храма на Венера и почитта към „богинята“ на сладострастието, се намират на улица с лоша слава, по която се разхождат т. нар. „жрици на любовта“, с множество публични домове и увеселителни заведения, а срещу вратите на храма са отворили врати характерните за подобни места магазини.

Само преди няколко години о. Николай Никишин, свещенослужител при подворieto на Руската православна църква в Париж, открил саркофага с мощите в католическия храм „Сен льо сен Жил“.

Мощите били почти напълно забравени от вярващите католици, въпреки че в продължение на векове

келин и Петър. Френски монах на име Теджис, който получил изцеление при тях, намислил да отнесе мощите в своя манастир във Франция. Скрил се в храма и на сутринта ги отнесъл със себе си. Абатството, в което се подвизавал похитителят, съществувало до Френската революция. То било в местността Овил, в областта Шампан, и било известно с това, че там е живял монахът дон Периньон, създателят на шампанското. Точно в това абатство били докарани мощите на св. Елена.

Първоначално никой не повярвал на Теджис и всички мислели, че е измамник, но специална комисия извършила проучване и монасите се убедили, че разказаното от него съответства на историческите данни за съдбата на мощите. След това изпратили делегация, която да установи дали мощите на царица Елена са изчезнали от Рим.

Монасите се върнали с вестта, че св. мощи действително са изчезнали от храма в Рим, при това вместо да възникне конфликт с папата или той да изиска връщането на мощите обратно в Рим, делегацията се завърнала във Франция с дар от главата на Римската църква – частици от мощи на светии.

Зapisаните свидетелства за чудесата, станали при светите мощи по молитвеното застъпничество на св. царица Елена, започват от IX и приключват през XVII в., когато направили анализ на историята на пренасянето на мощите.

Благодарение на св. мощи на равноапостолната царица манастирът, където те се съхранявали, станал център на поклонничество, възраствал и процъфтявал. От IX в. нататък мощите били премествани на няколко пъти в нова рака и за тях има пет или шест свидетелства на най-авторитетни за своето време хора от Католическата църква.

По време на Френската революция, когато започнали гонения срещу Църквата и много храмове и манастири били разрушени, един от монасите в обителта в Овил, на име Грасар, като разбрал, че към манастира се е отправил отряд със заповед да го разрушат, след като конфискуват манастирското имущество, взел раката с мощите и ги пренесъл в църквата на съседно село.

През 1820 г. вече възрастният отец Грасар решил да предаде спасената от поругание светиня на една църква в околността, където св. Елена била почитана още от IX в., но епископът на Париж решил, че светинята трябва да се намира в храм, където ще се редва на поширока почит. Към отец Грасар се обърнали рицари

И рече старецът...

Старец Емилиан Симонопетрицки За живота на светците

Ако умът ни не се занимаваше с видимите неща, а бодърстваше постоянно и мислеше за Бога, тогава нямаше да е пълен с разни представи, а щеше да бъде празен, търсещ само Господа Бога. Тогава Бог щеше да бъде видим чрез духовното умовъзприятие.

Следователно не съществува зло. Единственото зло за нас е, че умът ни е свикнал да мисли плътски, да мисли съгласно човешката логика. Умът ни винаги е пълен с представи, едната заменя другата, занимава се с проблеми и идеи, с мнения и желания. Но когато човекът насочва постоляно своя ум към Бога, тогава той е опразнен и може да се изпълни с Бога. Така живеят светците.

Светците имат съзнание, че са свети в смисъл, че съучастват в живота на Светия Бог и живеят плътнотата на Светия Бог, присъствието на Светия Бог; но имат и съзнанието, че са грешни, и това именно е светостта; не живеят в грях, но знаят, че в членове им има друг закон. Затова очистват себе си, превръщат себе си в благоуханни съсъди на Светия Дух; а Светият Дух, след като е Свят, ги освещава, и така имат и дръзновение пред Бога.

Непрестанната молитва и благодарността към Бога за всичко, което се случва, са необходимите предпоставки, за да водим един естествен живот. Ако хората не са благодарни на Бога за всичко, те не могат дори да се помолят, нито да живеят като монаси. Хората трябва да са благодарни каквото и да им се случва, независимо дали то идва от вътрешния им свят или от ближните, както и от враговете и демоните.

Превод: К. КОНСТАНТИНОВ

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2019 г.

1 година 30,00 лв.
6 месеца 15,00 лв.
3 месеца 7,50 лв.
ед. цена 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000, ул. „Оборище“ № 4
тел. 02/987-56-11 / в. 245
За абонамент: 02/987-56-11 / в. 131
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Александра Карамихалева

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Тончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBG5F

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.